

Förläng semesteren med sjökojer

En normal semestersegling kan nästan fördubblas i distans om man sträckseglar några nätter. Och visst känns det mer som ett riktigt seglarliv att få bli purrad under gång, sticka upp huvudet i ruffluckan och se stjärnor och känna doften av hav, skriver Ronald Rybbe. Men övernattsseglingar kräver fungerande sjökojer – vilket faktiskt är nästan lika enkelt gjort som sagt.

Vid fullt utnyttjande av en segelbåt vid tex långseglingar eller havskappsegling är det ett absolut måste med någon form av sjökojer ombord. På Scampin Malinda har vi försett de befintliga salongskojerna med ett enkelt slingerskydd, som gör att de kan användas som sjökojer vid längre havskappseglingar. Vi fann snart att detta var helt suveränt, eftersom besättningen fick nödvändig vila under hela seglingen och var i det närmaste utvilad även vid målgången.

Men en sak var vi missnöjda med, och

det var att när två vilade samtidigt så måste en av dem ligga i läkojen, trots att hans vikt behövdes i lovert. Därför byggde vi ytterligare sjökojer av lite mer speciellt slag, s k röркоjer, som vi hängde upp i rufftaket, se ruta härintill. På så sätt fick vi en man i underkoj och en man i överkoj, men båda i lovertposition. Det var perfekt; båda gjorde nytta till och med när de sov.

Men detta med sjökojer är verkligen inte en grej enbart för kappsegling. Tvärtom, det är definitivt en genväg till enklare och bekvämare segling för alla i familjen, speciellt på semestern då man kan sträcka iväg på långa etapper och avlösa varandra. En planerad distans för en fyraveckorstripp vid dagsegling, skulle motsvara distansen av en sjuveckorstripp hur lätt som helst om man lägger in 4-5 nattetapper under dessa fyra veckor. Min erfarenhet är att en kvälls- eller nattetapp utan vidare motsvarar tre till fyra dagsetapper. Vi glömmer lätt bort att det tar tid med in- och utseglingar samt att leta natthamn och äta frukost.

Slingerskydd på en Scampi. Rörets fästpunkter i skotten är här gjorda i aluminium. När slingerskyddet inte används viks det in under dynan, röret läggs utmed trälisten vid kanten av kojbottnen.

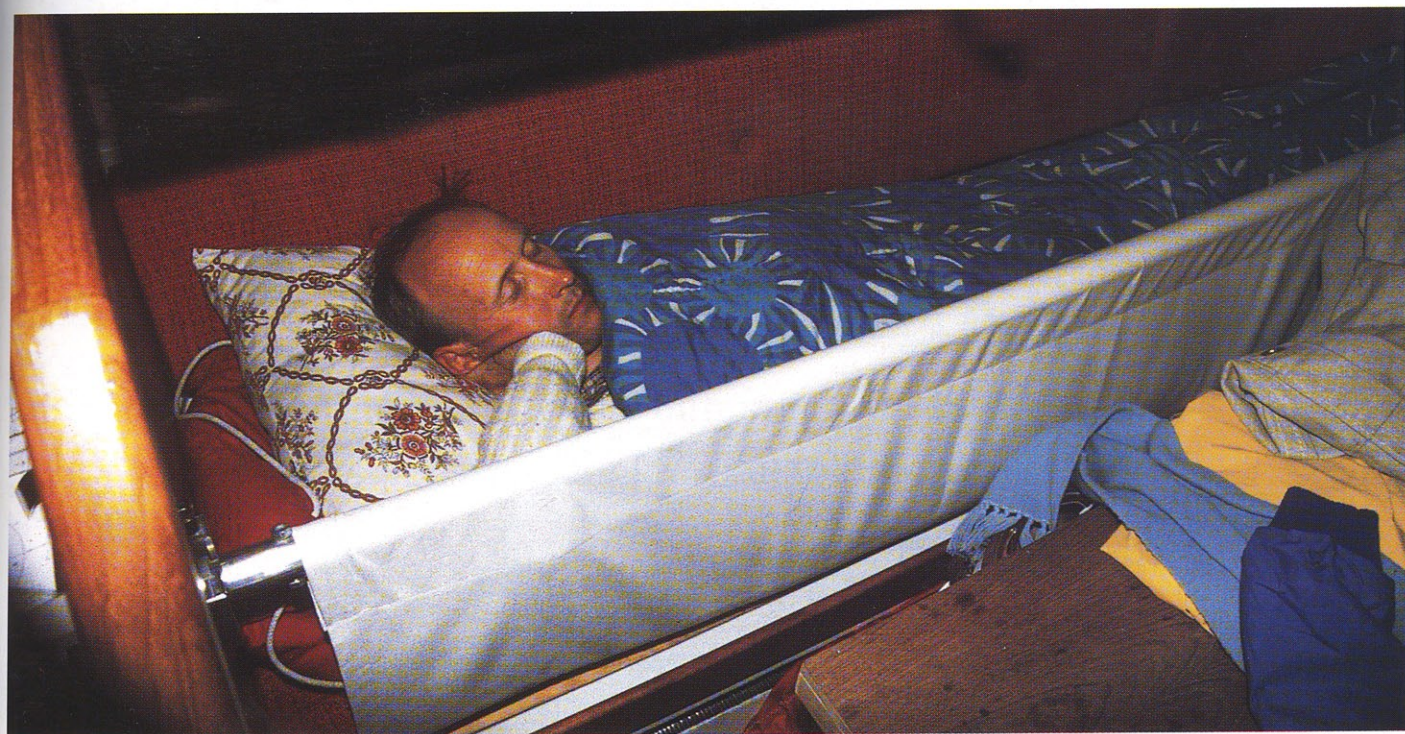
Kroppen anpassar sig också mycket snabbt till att sova i en sjökoj och man slappnar av fullständigt på den trygga, rytmiska rörelsen – det är som att återvända till vaggan och barnvagnen. Personligen tycker jag också att det känns mer som ett riktigt seglarliv att bli purrad under gång och därefter få sticka ut huvudet genom ruffluckan och kanske skåda en stjärnklar natthimmel och sniffa havsluft.

Osynliga slingerskydd

Att komplettera inredningen med två fullständiga sjökojer är utomordentligt enkelt att göra själv. Man behöver inte alls ta fram yxa och såg och 'modifiera' den befintliga, vackra teakinredningen för att bygga upp ett par fasta sjökojer långt ut bordvarts under skarndäck. Det finns betydligt enklare och billigare lösningar, framför allt i form av ett slingerskydd på ordinarie salongskoj.

Med undantag av de segelbåtar som har dinette i ruffen, så låter sig nästan alla sk salongsbäddar mycket enkelt modifieras till sjökojer med hjälp av ett slingerskydd. Det består helt enkelt av aluminiumrör och ett par kvm kapellduk som håller kroppen på plats när båten kränger.

Vitsen med slingerskyddet är att man på mindre än en minut förvandlar salongsbädden till sjökoj när den ska tjäna som

detta. Den modifiering som man gör märks inte exteriört annat än genom de två rör-fästen som placerats på var sitt skott, ett vid huvudändan och det andra vid fötterna (halvskottet vid pentry/navbord och huvudskottet vid eller framför masten).

Man har heller ingen olägenhet av att sova i kojén i hamn; röret gömmer man under dynan längst ut vid kanten mot mittgången och själva slingerskyddet ligger utslästat och undanstoppat under hela dynan.

Rör, duk och skruvar

- De verktyg som krävs är måttband, penna, papper, symaskin, figursåg/lövsåg, bormaskin och borr samt skruvmejsel.
- Det material som åtgår är 2 st aluminiumrör med diameter min. 35 mm, max. 50 mm och med en godstjocklek på 2-3 mm.
- Själva slingerskyddet görs i kapellväv i passande/matchande färg.

Rörets placering

Ett viktigt arbete är att prova ut var fästpunkterna för röret ska vara. Skottfästena bör hamna ca 30 cm, gärna mer om möjligt, över ovankant dynan. Och om kojén är smal bör de också sitta några centimeter utanför kanten på dynan (d v s närmare båtens mitt). Har man en bred koj blir det tvärtom.

Skottfästena har formen av ett O respektive ett U. Montera O-fästet på det skott där dynan är som bredast, d v s där man normalt ligger med huvudet, och U-fästet på det skott som bildar fotända. Detta för att man från liggande ställning, med foten, ska kunna haka av röret när man vill sätta sig upp och kliva ur kojén.

Mät också ut största bredden på kojén och mät därifrån åtgången av kapellväv i bredd. Till den bredden kommer

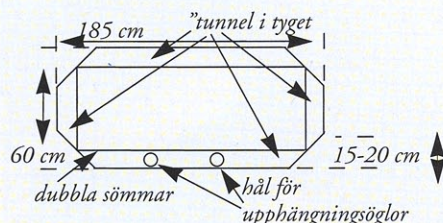
Sjökojen som alltid är horisontell

Vill man ha en extra sovplats i lovert går det att med enkla medel rigga upp en speciell sjökoj ovanför de fasta salongs-kojerna.

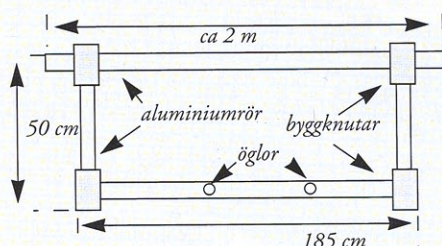
Det är samma typ av rörkoj som används av de internationella seglarproffsen, men kräver mycket små ingrepp i familjebåten. De enda fasta installationerna är två skottmonterade fästen för röret och två öglebultar i rufftaket för taljorna.

Så här gör man:

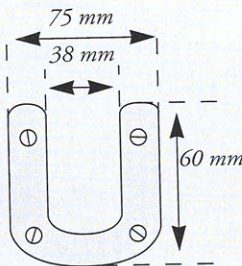
- Det går åt ungefär 5 meter aluminiumrör per koj, 35 mm i diameter. Av kapellduk sys ett tygstycke med fällor som skapar tunnlar i vilka rören skjuts in. Sömmarna bör vara dubbla, eftersom kraften på tyget är ganska stor. På ena långsidan görs två hål i tyget för öglor e dy där man kan fästa taljorna.

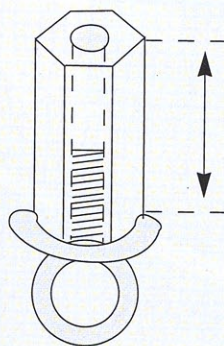
- När rören skjutits in i duken fixeras de med byggknutar. Det rör som ska vara bordwärts och fungera som 'gångjärn' sticker ut en bit förbi knutarna.

- Röret närmast bordläggningen vilar i två U-formade beslag i aluminium eller teakplywood. Beslagen fästs med genomgående skruv på lämplig höjd. Röret fixeras med en stor slangklämma över varje U så att det inte kan hoppa ur sina fästen vid sjögång.

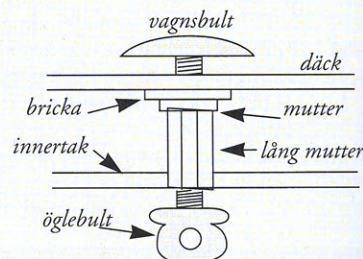

- I däck/rufftaket borrar två hål ovanför varje koj som svarar mot taljornas fästen på rören. Rostfri vagnsbult, M6, sågas av så att den blir något kortare än avståndet mellan ytter- och innertak. Vagnsbulten fästs med mutter och bricka, glöm inte tätningsmassa under skallen.

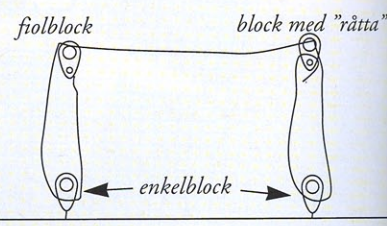
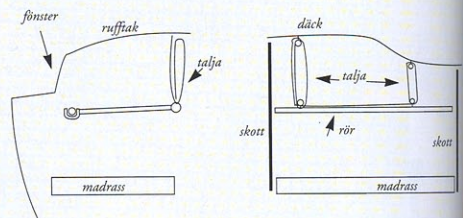

I specialaffärer (t ex Sifverts i Stockholm) kan man köpa rostfri mutter som är ca 20 mm lång, totalt behöver man 4 stycken (2 per koj). Dessa kompletteras med lika många öglebultar som kapas så att gängen

går genom halva specialmuttern. Dessa öglor med mutter gängas sedan på vagnsbulten de gånger kojén ska användas; vid andra tillfällen pluggas hålen igen med en plastplugg, t ex sådana som finns för eldosor hos elektrikern.

- För att ställa in rörkojen horisontellt används ett par vanliga jolletalor, som kan sitta permanent fast i rörkojen och schacklas fast i öglebultarna i taket när kojén ska användas. Sov gott!

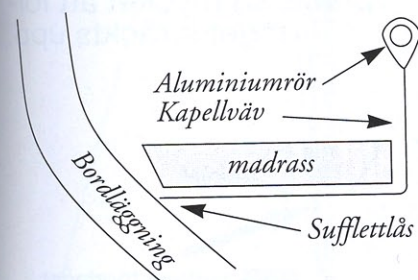

dukens höjd upp till röret samt en ordentligt tilltagen fäll för röret. Fålla alla kanter på normalt vis och sy fällen för aluminiumröret med gott om plats för röret. Fällen vid bordläggningen görs så bred att du lätt får plats för öljetterna i ett dubbelt tyglager.

Dukens placering

Trä in röret i dukens fäll. Tryck sedan in röret i det O-formade skottfästet vid huvudändan och haka fast det i det U-formade fästet på motstående skott. Med röret på plats bredds duken ut över kojén, lägg sedan i dynan. Nu gäller det att märka ut var öljettvreden ska sitta.

Öljettvreden ska nämligen monteras så

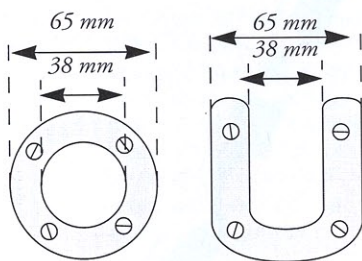

Slingerskyddets uppbyggnad; när båten kränger placeras dynan horisontellt och bildar en 'skål' av kroppsvikten.

långt bordvarts att kapellduken med madrassen på plats hänger fritt från koj-botten.

Hur långt ut mot skrovsidan vreden ska monteras beror på bredden på dynan, och här måste man prova sig fram. När besättningsmannen går till vila, så ska mittdelen av madrassen sjunka ner och bäras upp av slingerskyddet på sidorna så att dynan blir skålformad. På så vis får kroppen ett fullgott stöd på sidorna.

När man ska använda slingerskyddet i lovert placeras dynan därför så långt in mot båtens centrum som är möjligt på slingerduken, så att den inre långsidan på dynan

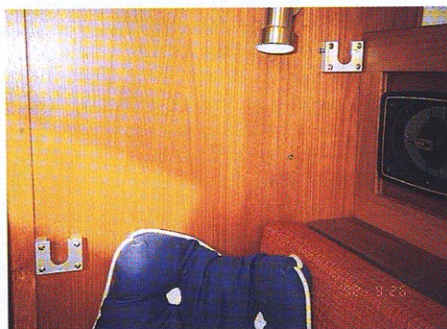
Rörets fästpunkter utformas som ett O och ett U.

alltså ligger tätt intill aluminiumröret. Vad som är viktigt är att dynan nu ligger vågrätt på tvären. När man sedan lägger sig på rygg, kommer dynans mitt (i längsled) att sjunka ner och forma sig till en halvcirkel, eller 'skål', som mer eller mindre fixerar personen i ett fast, horisontellt läge.

Där ligger han eller hon nu tryggt och säkert med ett fast stöd utmed kroppens sidor, och man sover en djup och behaglig sömn i den trygga förvisningen att man inte kan rulla ur kojén ens om det går grov sjögång.

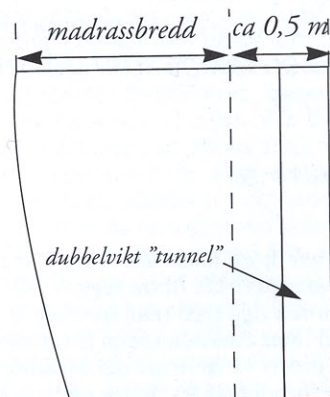
Den här proceduren att flytta dynan i

Klart för två sjökojer: Det här är allt som behöver synas om man vill kunna använda sig av såväl ett slingerskydd som en rörkoj (se rutan) i sin familjebåt. Vill man få det ännu mer osynligt kan beslagen på skotten göras i teakplywood istället för aluminium.

exakt horisontellt läge är ju särskilt viktig och helt avgörande för hela funktionen. Därför är det också viktigt före montering av skottfästen och öljettvred att man tar hjälp och provar på lite olika höjder innan man borrar, eftersom ju allt avgörs av dynans bredd när man ska åstadkomma cirkelformen. Men generellt kan man säga att det är bättre att hamna för högt med infästningarna än för lågt. Blir det för låg placering på röret så kommer ju inte slingerskyddet att alls fungera i lovertsläge.

En praktisk detalj kan vara att förse ändarna på aluminiumrören med plastpluggar (finns att köpa bl a hos firma Press & Son, där man också kan köpa rören).

Ett par kvm kapellduk går åt till slingerskyddet.

Detta är särskilt lämpligt om man vill undvika repor vid hantering av rören och när man förvarar rör och slingerskydd under madrassen.

Att satsa på slingerskydd är verkligen en god investering eftersom insatsen är näst intill blygsam ur både kostnads- och arbets-synpunkt, inte minst med tanke på att avkastningen kan 'förlänga' din semester med minst tre veckor!

Ronald Rybbe

DIN NYA BÅTFÖRSÄKRING!

Nu finns det ett nytt intressant försäkringsbolag för svenska båtägare. Välkommen ombord!

ALANDIA

Båtförsäkring

Hamnvägen 6, 183 57 Täby

Tel: 08-630 02 45 Fax: 08-630 02 47